

Barne-, likestillings- og
Inkluderingsdepartementet
Postboks 8036 Dep
0030 Oslo

Innspill fra Norsk Fosterhjemsforening til høring – NOU 2011:20 Ungdom, makt og medvirkning

Norsk Fosterhjemsforening takker for invitasjon til høring i forhold til NOU 2011:20 Ungdom, makt og medvirkning..

Norsk Fosterhjemsforening sier seg enig i maktperspektivet om innflytelse og medvirkning i politikk og samfunnsniv. I våre innspill vil vi legge vekt på maktperspektivet som gir utfordringer med fokus på *makt i eget liv*.

Å frata et menneske muligheten til å øve innflytelse over viktige livsområder kan innebære krenkelse av den personlige integritet og selvspekt. Det kan lede til avmakt, og i dobbelt forstand for unge som av ulike grunner er under offentlig omsorg.

Norsk Fosterhjemsforenings utgangspunkt for innspill er derfor fosterbarn og fosterforeldres egne barn, deres deltakelse, hvordan sikre deres stemme, at de sikres informasjon slik at de kan høres og si sin mening i saker som angår deres eget liv.

Det er litt over 9000 barn som i dag bor i forskjellige typer fosterhjem – det er ikke mange men det offentlige har et særlig ansvar for at denne gruppen blir hørt, får medvirkning og at deres rettssikkerhet blir ivaretatt.

Utvalgets mandat

Som høringsinstans er vi bedt om å vurdere forslagene i lys av følgende: utvalget ble bedt om å utrede ulike gruppers muligheter og barrierer i forhold til makt og deltakelse. I forhold til ulike metoder for å øke unges makt over samfunnsutviklingen, og muligheter for mestring av sin egen livssituasjon. Utvalget ble bedt om å ta for seg forhold knyttet til unges forbruker- og mediemakt; informasjon, kommunikasjon og deltakelse gjennom digitale medier, samt som bruker av offentlige tjenester. Utvalget konsentrerte seg om ungdomsbefolkningen i alder 12-26 år, og la perspektiver knyttet til kjønn, kultur, ulik etnisk bakgrunn, nedsatt funksjonsevne og levekår til grunn for sitt arbeid.

Norsk Fosterhjemsforening

Storgata 10A, 0155 OSLO

Tlf 23 31 54 00 Faks 23 31 54 01 E-post: post@fosterhjemsforening.no

Foretaksnummer. 956 862 779 MVA

www.fosterhjemsforening.no

FNs barnekonvensjon

I tråd med **FNs barnekonvensjon artikkel 12** fastsettes her barn og unges uttalerett, og markeres dermed at barn og unge skal betraktes som subjekt, ikke som objekt for voksnes beslutninger. Ordlyden i artikkel 12 angir ikke noen rett til å få informasjon om saken som uttaleretten er knyttet til. Hvordan kan de uttrykke et syn uten å ha tilstrekkelig kjennskap og informasjon? For at uttaleretten skal bli reell, må barn og unge ha en informasjonsrett, **FNs resolusjon fra General Assembly 64/142/2010**, retningslinjer for alternativ omsorg for barn, viser Norsk Fosterhjemsforening til **Kap VII Provision of alternative care** (tiltak for alternativ omsorg) punkt 2 **General conditions applying to all forms of alternative care arrangements** (Generelle forhold som kommer til anvendelse i alle former for alternative omsorgsarrangement) hvor det under **punkt 100** står følgende: *To promote the child's sense of self-identity, a life story book comprising appropriate information, pictures, personal objects and mementoes regarding each step of the child's life should be maintained with the child's participation and made available to the child throughout his/her life.*

Livsbok er tilgjengelig i Norge gjennom Mitt Liv. Biografisk arbeid med barn – å lage en livsbok (Norsk Fosterhjemsforening) Det biografiske arbeidet kan hjelpe barn til å få kunnskap, forståelse og gjenopprette en viss sammenheng i livet. Med metoder i livsboken øker sannsynligheten for å forsone seg med eget liv slik det ble, finne gode sammenhenger mellom fortid, nåtid og fremtid, og dermed økte positive forventninger til framtiden og til egen mestring. Det er videre nedfelt i **FNs barnekonvensjon artikkel 8** barns rett til å bevare sin identitet og få tilgang på sin livshistorie. Dette har stor sammenheng i forhold til at barn og ungdom skal kunne ha innvirkning og medvirkning på beslutninger som angår deres liv, må de også ha reell informasjon. Det kan sikres ved at barn og unge får sin informasjon gjennom en livsbok. At barnevernet har informasjon som angår barnet på sitt kontor hjelper ikke barnet da behov for informasjon må gjentas. Her vil barnet/ungdommen kunne gå til sin livsbok som skal følge barnet og være tilgjengelig for barnet uavhengig av skiftende saksbehandlere.

Helsetilsynets rapport

Det landsomfattende tilsynet med kommunalt barnevern i 2011 viste at barnevernet i for liten grad lot barna komme til orde. I mange kommuner var det tilfeldig både om og hvordan samtaler med barn ble gjennomført. Tilsynet viste at fylkesmennene i i flertallet av de 44 undersøkte kommunene manglet systematikk for å samtale med barn. I noen kommuner snakket barnevernet med barna i andre ikke. Tilsynet indikerte noen forhold:

- * Barneverntjenesten manglet rutiner for samtale med barn.
- * De hadde rutine, men fulgte den ikke.
- * De gjennomførte samtaler, men dokumenterte den ikke.
- * Lederne spurte ikke etter samtale med barn.
- * De ansatte i barneverntjenesten manglet kunnskap om retten barn har til å medvirke.

Det er også mastergrad som viser det samme om hvordan barnevernet på manglende vis ikke snakker med barnet, ikke har kompetanse, ikke skriver ned for barnet viktig informasjon. Dette ser Norsk Fosterhjemsforening på som meget alvorlig forsømmelse.

Generelle kommentarer

Demokratiet handler om deltakelse, og de spesielt sårbare i denne muligheten er barn under 15 år som det offentlige av ulike grunner har omsorgen for. Vi vet videre at høy grad av deltakelse, henger sammen med høyt utdanningsnivå og tilgang til andre ressurser. Det er særdeles viktig at barn og ungdom under omsorg får reell oppfølging gjennom grunnskole og videregående skole for å sikre utdanning og arbeid i voksen alder. I dag er det en meget lav andel av barnevernbarn som tar høyere utdanning.

Barn under 15 år har ikke egne partsrettigheter og blir avhengig i stor grad at andre taler deres sak. Det blir paradoksalt at foreldre som er fratatt omsorgen fortsatt har denne mulighet på vegne av sine barn. Barnet/ungdommen blir derfor prisgitt fosterforeldre eller barnevernet for å bli hørt, si sin mening og at de får tilstrekkelig informasjon. Fosterforeldre har ikke partsrettigheter og blir på vegne av barn lite tatt med i beslutninger, hva gjelder barnevernet vises til Helsetilsynets rapport referert ovenfor. Barnet er lovpålagt å ha en tilsynsfører. Innholdet i en tilsynsførers oppdrag må gjennomgås og få et reelt innhold slik tilsynsfører (eller valg av annet navn) har myndighet til å sikre barnets rettigheter på diverse områder, at det blir hørt, får mulighet til medvirkning, at det får oppfølging, får informasjon gjennom plasseringstiden, at tiltak og vedtak følges etc. Her bør ordningen som i dag er knyttet til den kommunale barneverntjeneste løsrives fra dette nivå, og vurderes lagt til et annet offentlig nivå. Denne personen er ikke den samme (tillitsperson) som barnevernpanelet og barnevernsproffene foreslår.

Begrens antall personer rundt barnet under offentlig omsorg men gi de som allerede er involvert nok kompetanse til å utføre sin oppgave.

Det å bli hørt er også knyttet til modenhet. Her handler det om ungdom som gjennomgår pubertet og forsøker å finne sin identitet. Det er en grunn for at barn ikke kan bo sammen med sine foreldre, omsorgssvikt og flytting har i mange sammenheng gjort at denne gruppen sliter mer i puberteten og å finne sin identitet. Noen trenger noen år ekstra på modning, og det blir viktig å bruke tid og kunnskap for at disse barna/ungdommene blir hørt og kommer frem med sin mening.

Makt over eget liv

Norsk Fosterhjemsforening er enig med utvalget at unge må få mer kunnskap om maktpotensialet i sosiale medier og spesielt for utsatte grupper. Utvalget vil sikre at unges personvern beskyttes på Internett. Feltet bør reguleres og unge som opplever personvernkrænkelser bør få hjelp. Utvalget foreslår egen post på Statsbudsjettet for slettme.no. Det er bra, men det sikrer ikke barn under omsorg. Norsk Fosterhjemsforening støtter utvalgets forslag at det foretas en juridisk utredning av muligheten for regulering av tredjepartsapplikasjoner innhentning og bruk av personopplysninger, og for ansvarliggjøring av nettplattformer som gir disse tilgang til sine brukere.

Det offentlige må i større grad skolere fosterforeldre innen sosiale medier, bruken og konsekvenser av disse, samt generell personvern.

Norsk Fosterhjemsforening støtter forslaget til lovendring hvor barnevernet må dokumentere hvordan barn og unge har vært involvert i saken, og hva som er deres mening.

Det er bra at ungdom som har vært under ettervern har mulighet til å ombestemme seg, men her blir det i dag utført forskjellig praksis alt ettersom hvilken kommune eller bydel ungdommen bor i. Det bør være nasjonale retningslinjer for økonomi og tiltak for ungdom under ettervern. I dag er det i realitet 429 kommuner + antall bydeler i Oslo + like mange saksbehandlere som gir variasjon og forskjellighet i muligheten en ungdom har for ettervern.

Oslo 03.05.2012

Torunn Hauen Aks
Styreleder i Norsk Fosterhjemsforening

Tove M.S Wahlstrøm
Generalsekretær